

Nâng cao văn hóa pháp luật cho học viên y khoa quân sự ở Học viện Quân y

Đỗ Văn Nghĩa, Đào Xuân Ký*

*Học viện Quân y

Received: 17/3/2023 ; Accepted: 21/3/2023 ; Published: 15/4/2023

Abstract: The base and cornerstone for creating and growing a legal lifestyle for all members of society is improving legal culture. Improving the legal culture among military medical students at the Vietnam Military Medical University to foster awareness, self-disciplined conduct, a good outlook on life, a work ethic that complies with federal and state regulations, and a military discipline team. Building a military school was mandated in response to the duty of creating and promoting Vietnamese culture and people. Thus, synchronic, practical, and acceptable solutions are required to enhance the legal culture for military medical students at the Vietnam Military Medical University.

Keywords: Military, medical

1. Đặt vấn đề

Nâng cao văn hóa pháp luật (VHPL) là cơ sở, nền tảng thiết lập nên hệ thống các giá trị pháp luật, kỷ luật; định hướng và hình thành nên các chuẩn mực, hành vi và lối sống theo pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội của mọi quân nhân nói chung, HV y khoa quân sự ở Học viện (HV) Quân y nói riêng. Hiện nay, trước yêu cầu mới của sự nghiệp xây dựng Nhà nước pháp quyền; xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, trước sự nghiệp xây dựng Quân đội trong tình hình mới và yêu cầu nâng cao chuẩn mực về Ý đức trước những tác động tiêu cực của mặt trái kinh tế thị trường, đòi hỏi nâng cao VHPL cho HV y khoa quân sự ở HV Quân y để mỗi HV y khoa không chỉ tự giác chấp hành pháp luật, kỷ luật mà còn vận dụng có hiệu quả pháp luật, kỷ luật trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ của mình.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận và thực trạng nâng cao văn hóa pháp luật của HV y khoa quân sự ở HV Quân y

Văn hóa pháp luật là “Hệ thống các yếu tố, giá trị vật chất và tinh thần thuộc lĩnh vực tác động của pháp luật được thể hiện trong ý thức, tư tưởng và hành vi của con người”⁽¹⁾. VHPL hình thành và phát triển phải qua quá trình lâu dài kết hợp giữa sự bồi dưỡng của các tổ chức, cơ quan chức năng với sự tự tu dưỡng, tiếp nhận, thấm thấu các giá trị văn hóa của chính mỗi cá nhân, con người. Trong môi trường văn hóa của HV Quân y, VHPL luôn tồn tại và được giữ gìn thông qua hoạt động bồi dưỡng, giáo dục của các lực lượng quản lý, nhà sư phạm trong HV; nó được hình thành,

phát triển toàn diện trong từng đối tượng quân nhân.

HV y khoa quân sự ở HV Quân y là những thanh niên, học sinh, hạ sĩ quan, binh sĩ có đủ điều kiện, tiêu chuẩn thi tuyển, xét tuyển và trúng tuyển; vì vậy, được đào tạo cơ bản, tập trung để trở thành người cán bộ, đảng viên, sĩ quan quân y có trình độ đại học, đủ phẩm chất, năng lực theo mô hình, mục tiêu đào tạo, đáp ứng yêu cầu đội ngũ cán bộ, bác sĩ quân y cho Quân đội, góp phần xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại.

Những năm qua, trên cơ sở nhận thức đúng đắn về vị trí, vai trò của VHPL trong việc thực hiện nhiệm vụ học tập, rèn luyện của mỗi quân nhân nói chung, HV đào tạo sĩ quan quân y nói riêng; Đảng ủy, Ban Giám đốc cùng chỉ huy các cơ quan, khoa giáo viên, đơn vị quản lý HV đã có nhiều chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới nội dung, vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức, biện pháp nâng cao VHPL cho đội ngũ HV y khoa quân sự. Vì vậy, hệ thống tri thức, hiểu biết về pháp luật, thái độ, trách nhiệm, hành vi pháp luật và kỷ luật quân đội của HV y khoa quân sự không ngừng được nâng lên, góp phần xây dựng HV chính quy, tiên tiến, mẫu mực, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác bồi dưỡng VHPL cho HV y khoa quân sự ở HV vẫn còn những hạn chế nhất định, văn hóa ứng xử với pháp luật của một số HV hiện nay còn hạn chế, nhận thức về pháp luật, kỷ luật còn chưa thật đầy đủ, chưa thấy hết vai trò to lớn của VHPL trong xây dựng nếp sống chính quy của đơn vị; trong hành động, còn nhiều hành vi sai trái, chưa phù hợp với pháp luật Nhà

nước, kỷ luật Quân đội và quy định của HV; điều này thực sự đã ảnh hưởng không nhỏ đến kết quả hoàn thành nhiệm vụ chung của HV.

2.2. Giải pháp cơ bản nâng cao văn hóa pháp luật cho HV y khoa quân sự ở HV Quân y

2.2.1. Tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy và chỉ huy các cấp về nâng cao VHPL của HV trong HV

Cấp ủy, chỉ huy, chính trị viên ở các đơn vị quản lý HV và ở các cơ quan, đơn vị trong HV phải thường xuyên coi trọng công tác giáo dục, quán triệt làm cho mọi HV trong đơn vị có nhận thức sâu sắc về yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng chính quy, rèn luyện kỷ luật, chấp hành pháp luật, trên cơ sở đó nâng cao nhận thức, ý thức tự giác chấp hành pháp luật của HV y khoa quân sự. Đồng thời, để nâng cao VHPL của HV, đòi hỏi phải tạo ra sự đồng bộ trong quyết tâm và hành động của các tổ chức, lực lượng trong HV. Vì vậy, các cấp ủy đảng, người chỉ huy phải nhận thức sâu sắc mục đích, ý nghĩa giáo dục nâng cao VHPL, làm tốt công tác giáo dục, quán triệt cho mọi cán bộ, HV, chiến sĩ trong đơn vị nắm vững yêu cầu đòi hỏi của việc xây dựng chính quy, rèn luyện kỷ luật. Luôn tạo ra sự đồng bộ về nâng cao VHPL trong toàn đơn vị. Nếu chỉ chú trọng đến đối tượng HV y khoa quân sự, mà không thực sự chú trọng tới cả đối tượng cán bộ và các lực lượng khác trong đơn vị thì sẽ khó có sự đồng thuận trong tổ chức thực hiện, tạo ra sự khác biệt trong chấp hành các quy định của pháp luật, kỷ luật từ đó việc giáo dục, quán triệt HV chấp hành pháp luật, kỷ luật sẽ giảm hiệu quả, tính thuyết phục không cao. Nâng cao năng lực lãnh đạo của các cấp ủy, chỉ bộ đơn vị quản lý HV đối với nhiệm vụ xây dựng chính quy, rèn luyện kỷ luật, chấp hành pháp luật Nhà nước cũng hết sức cần thiết; đặc biệt các cấp ủy đảng, chỉ bộ ở các hệ quản lý HV cần rà soát lại ngay chính trong đội ngũ cán bộ, đảng viên, phát hiện và đấu tranh kiên quyết, xử lý nghiêm minh với những cán bộ đảng viên thiếu gương mẫu, vi phạm pháp luật, kỷ luật, làm trong sạch tổ chức đảng là yếu tố quan trọng nâng cao VHPL cho HV y khoa quân sự. Thực hiện phương châm mỗi cán bộ đảng viên là một tấm gương sáng về ý thức tổ chức kỷ luật, đạo đức cách mạng, gương mẫu, tiêu biểu trong xây dựng Quân đội chính quy, chấp hành pháp luật, kỷ luật để HV học tập, noi theo. Đồng thời, các cấp ủy, chỉ bộ, người chỉ huy cần coi trọng lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện tốt học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong công tác xây dựng đơn vị chính quy, rèn luyện kỷ luật, chấp hành pháp luật ở các đơn vị quản lý HV.

2.2.2. Đổi mới nội dung, hình thức, phương pháp tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật, kỷ luật cho HV y khoa quân sự

Nội dung tuyên truyền, giáo dục pháp luật là hệ thống tri thức về pháp luật và kỹ năng vận dụng, áp dụng pháp luật mà người HV y khoa quân sự cần lĩnh hội trong quá trình giáo dục pháp luật. Việc đổi mới nội dung giáo dục pháp luật cho HV không phải là thay đổi khung chương trình mà cấp có thẩm quyền đã ban hành, quy định, mà là không ngừng bổ sung, hoàn thiện những nội dung cập nhật, thiết thực, những vấn đề phát triển mới, trên cơ sở bám sát vào thực tiễn đời sống pháp luật, đối tượng HV, thực tiễn huấn luyện, rèn luyện, sinh hoạt của HV y khoa quân sự. Đổi mới hình thức tuyên truyền, giáo dục pháp luật cho HV là đòi hỏi khách quan, tạo nên sự hấp dẫn thuyết phục, hiệu quả trong quá trình tuyên truyền, giáo dục pháp luật. Việc đổi mới hình thức tuyên truyền, giáo dục pháp luật cho HV y khoa quân sự ở HV được thực hiện thông qua giảng dạy môn Nhà nước và pháp luật và thông qua hoạt động giáo dục chính trị trong các đơn vị quản lý HV. Phương pháp, phương tiện, điều kiện cũng là những yếu tố quan trọng ảnh hưởng không nhỏ tới chất lượng, hiệu quả tuyên truyền giáo dục pháp luật cho HV. Mỗi phương pháp tuyên truyền giáo dục pháp luật đều có những ưu điểm, nhược điểm riêng và giữa chúng có mối quan hệ biện chứng, tác động qua lại lẫn nhau, bổ sung cho nhau nhằm thực hiện tốt nội dung tuyên truyền giáo dục. Điều đó đòi hỏi các lực lượng tuyên truyền giáo dục phải biết vận dụng tổng hợp, linh hoạt, sáng tạo nhiều phương pháp. Hiện nay phương pháp chủ đạo trong tuyên truyền giáo dục pháp luật ở HV là phương pháp thuyết trình. Phương pháp này có nhiều ưu điểm, song cũng có nhược điểm, đó là nặng về độc thoại của chủ thể giáo dục, người học thường thụ động, dễ tạo ra sự nhàm chán, ít phát huy được tính sáng tạo, chủ động. Để khắc phục hạn chế này cần kết hợp linh hoạt nhiều phương pháp khác nhau như: phương pháp đàm thoại, trình bày trực quan, sân khấu hóa, sơ đồ hóa, nêu vấn đề, kích thích tính tích cực hoạt động nhận thức.

2.2.3. Tăng cường hoạt động kiểm tra, giám sát HV trong chấp hành pháp luật, kỷ luật và quy định của HV

Để hoạt động kiểm tra, giám sát có hiệu quả phải xác định đúng và trúng những nội dung cần kiểm tra. Nội dung kiểm tra phải toàn diện, từ việc chấp hành nề nếp, chế độ học tập, công tác, sinh hoạt hàng ngày cho tới chất lượng thực hiện các nhiệm vụ của người

HV. Lãnh đạo, chỉ huy các cấp, nhất là cấp trung đội, đại đội phải sâu sát, theo bám các hoạt động của HV theo phương châm: ở đâu có bộ đội, ở đó có hoạt động quản lý, kiểm tra; cần kết hợp giữa việc kiểm tra thường xuyên với kiểm tra theo kế hoạch, kiểm tra đột xuất. Kiểm tra và giám sát là hai hoạt động quan hệ chặt chẽ, bổ sung hỗ trợ cho nhau, nhưng chúng là hai hoạt động khác nhau; hoạt động kiểm tra cơ bản chỉ được tiến hành sau khi HV thực hiện một nhiệm vụ, một công việc nào đó, với nội dung kiểm tra là chất lượng, kết quả của hoạt động học tập, rèn luyện, chấp hành các chế độ quy định; hoạt động giám sát lại được thực hiện trong suốt quá trình người HV thực hiện các quy định, yêu cầu của pháp luật, kỷ luật. Nếu như kiểm tra được nhằm vào kết quả, chất lượng, chuẩn mực của hoạt động, thì giám sát được nhằm vào hành vi chấp hành quy định của HV, hai hoạt động này cần được gắn chặt với nhau. Trong các đơn vị quản lý HV y khoa quân sự có số HV đông, mối quan hệ đa dạng, phong phú, phức tạp, không ít những hành vi vi phạm pháp luật, kỷ luật của HV được che giấu bằng những thủ đoạn tinh vi, không dễ nắm bắt, nhận biết bằng những biện pháp kiểm tra, giám sát thông thường. Vì vậy, phải biết phát huy vai trò của các tổ chức, của mọi cán bộ và cả HV trong tham gia kiểm tra, giám sát việc chấp hành pháp luật của HV. Đặc biệt, chú trọng phát huy vai trò của đội ngũ HV trong các tập thể tham gia vào hoạt động kiểm tra, giám sát. Những HV luôn cùng ăn, ở, sinh hoạt, đi lại, vui chơi với nhau sẽ là đặc điểm thuận lợi cho việc kiểm tra, giám sát lẫn nhau.

2.2.4. Phát hiện sớm và ngăn ngừa kịp thời những biểu hiện vi phạm pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội; xây dựng môi trường văn hóa quân sự lành mạnh trong HV, tạo điều kiện nâng cao VHPL của HV y khoa quân sự

Để làm được điều đó, cán bộ các cấp, nhất là cấp trung đội, lớp trưởng phải làm tốt công tác rà soát, nắm bắt chất lượng chính trị đầu vào của các đối tượng HV; phải bám sát hoạt động của HV, nhất là các hoạt động diễn ra trong những giờ nghỉ, ngày nghỉ, những thời điểm nhạy cảm, thiếu vắng cán bộ; phải tăng cường sự gắn kết và phối hợp trong đội ngũ cán bộ của đơn vị để phát hiện sớm và ngăn ngừa vi phạm của HV và tăng cường các biện pháp giáo dục chung, riêng trong đơn vị để ngăn chặn, phòng ngừa vi phạm xảy ra. Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Quân đội mạnh là nhờ giáo dục khéo, nhờ chính sách đúng và nhờ kỷ luật nghiêm”⁽²⁾. Vì vậy, xử lý nghiêm mọi hành vi vi phạm cũng là biện pháp quan trọng nâng cao ý thức

chấp hành pháp luật của HV. Việc xem xét, xử lý vi phạm phải đúng nguyên tắc, thủ tục, hình thức và đúng tính chất, mức độ vi phạm; phải bảo đảm dân chủ, công khai, công bằng trong quá trình xử lý vi phạm và phải khắc phục ảnh hưởng của bệnh thành tích đến quá trình xử lý vi phạm. Để xây dựng môi trường văn hóa quân sự lành mạnh trong HV, phải đẩy mạnh phong trào thi đua học tập, rèn luyện cho HV trong HV. Trình độ, kiến thức nói chung, kiến thức về pháp luật nói riêng là yếu tố căn bản cấu thành nên môi trường văn hóa quân sự, trực tiếp hình thành, nâng cao VHPL của HV. Xây dựng các mối quan hệ lành mạnh, tốt đẹp trong các đơn vị quản lý HV cũng rất quan trọng. Đó là mối quan hệ giữa cán bộ quản lý với HV, HV với HV và giữa HV với giáo viên. Các mối quan hệ quân nhân tốt đẹp được coi là trụ cột trong môi trường văn hóa quân sự, là yếu tố tạo điều kiện thuận lợi cho mỗi HV phấn đấu vươn lên trong học tập, rèn luyện, hình thành bầu không khí dân chủ, đoàn kết, tôn trọng, giúp đỡ nhau góp phần nâng cao chất lượng học rèn, cũng như nâng cao ý thức chấp hành pháp luật, kỷ luật. Cán bộ, HV trong HV phải hình thành thói quen sống và hành động theo pháp luật. Nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho HV y khoa quân sự cũng là một thành tố của môi trường văn hóa quân sự, đồng thời cũng là điều kiện nâng cao VHPL của người HV y khoa quân sự ở HV Quân y.

3. Kết luận

Nâng cao VHPL pháp luật cho HV y khoa quân sự ở HV Quân y không chỉ nhằm nâng cao ý thức, hành vi chấp hành mệnh lệnh hành chính mà còn tạo ra sự chuyển hóa ở hành vi tự giác chấp hành pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội và chuẩn mực Y đức cho mỗi HV y khoa quân sự. Trước những yêu cầu xây dựng con người, xây dựng Quân đội trong thời kỳ mới, nâng cao VHPL thực sự là nội dung rất thiết thực để góp phần xây dựng các đơn vị vững mạnh về chính trị, bồi dưỡng nhân cách quân nhân, gìn giữ nét đẹp văn hóa Y đức, phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ, tạo động lực tinh thần hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Tài liệu tham khảo

1. Hoàng Thị Kim Quế, Ngô Huy Cương (2011), *Văn hóa pháp luật - Những vấn đề lý luận cơ bản và ứng dụng chuyên ngành*, Nxb Đại học Quốc gia, Hà Nội. 2011, tr23.

2. Hồ Chí Minh, *Bài nói tại Hội nghị cán bộ chuẩn bị chiến dịch Tây Bắc, Toàn tập*, tập 6, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội. 2011, tr.483.